

Лаврова Вікторія,
*Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого,
аспірант кафедри кримінального процесу*

ФОРМУВАННЯ НАУКОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Для науки сьогодні характерні інтенсивні зміни, швидкість яких вражає. Світ трансформується на наших очах. На тлі вказаного, важливим є філософське осмислення наукової картини світу, оскільки саме філософія має необхідний інструментарій, щоб дати комплексну оцінку і цілісний погляд на таку гранично широку і динамічну категорію.

Наукова картина світу охоплює широкий спектр різномірних даних, що підпадають під загальний знаменник тільки на рівні універсального причинно-наслідкового закону. На рівні індивідуальної

свідомості, як показали результати досліджень, існують одночасно декілька картин світу, поява яких детермінована особливостями соціальної ідентифікації особистості. У межах кожної рольової позиції, яка передбачає усвідомлення «групової більшості» функціонують різні психосемантичні моделі світу, які можуть функціонувати незалежно одна від одної. У процесі соціального становлення відбувається становлення картини світу особистості – внутрішнього імпліцитного уявлення про світ та його закономірності, яке формується на основі групової картини світу [1, с. 11]. Таким чином, для комплексного дослідження наукової картини світу, необхідно враховувати як багатоаспектність вказаної категорії, так і її багаторівневність з точки зору окремої особи.

Сучасна наукова картина світу має низку характерних внутрішніх особливостей. По-перше, зростає не тільки число міждисциплінарних і наддисциплінарних напрямів у науці, а наукові дослідження частіше організуються як проблемно орієнтовані. По-друге, деякі зрізи науки стикаються з проблемою нагромадження теоретичних побудов через труднощі перевірки їх експериментальним шляхом. По-третє, сучасна наука має могутній обчислювальний інструмент – комп'ютер. У свою чергу, інформаційна культура формулює свої граничні умови існування сучасної науки [2, с. 21].

Виходячи із перелічених особливостей та враховуючи тенденції розвитку науки і техніки, можна спрогнозувати наступні перспективи у формуванні наукової картини світу.

По-перше, подальший інтенсивний розвиток і трансформація інформаційної культури. Інновації у сфері інформаційних технологій, їх вкорінення в буденне життя, збільшенням кількості людей, які мають доступ до мережі Інтернет є як базисом, так і каталізатором зазначеного виходу особистості в інформаційне існування і свободи доступу до інформаційного життя.

Серед науковців є думка, що в рамках інформаційної цивілізації, що формується, змінюється масив доступних діяльнісних процедур у широкому спектрі людської діяльності, тобто змінюється не тільки інструментальна частина інформаційної діяльності, але й сама людина. Отже, трансформується її інформаційна культура, під якою розуміється вміння цілеспрямовано працювати з інформацією, використовувати її, обробляти, зберігати й передавати, тобто вона визначає рівень інформаційного спілкування. В результаті формується нове бачення людиною дійсності – інформаційна картина світу [3, с. 577]. Таким чином, швидкість розвитку технологій і розвиток інформаційної культури це взаємопоряджуючі та взаємовизначаючі процеси.

По-друге, радикалізація дуальності простого та складного в науковому знанні. Глобальна економічна криза останнього десятиліття, справляє безпосередній вплив на сферу науки (в тому числі академічної), яка вимушена диверсифікувати джерела свого фінансування. Для цього

важливо, як розвивати технології, робити відкриття і прориви, так і доносити досягнення широкому загалу, який краще сприймає інформацію максимальною наочністю і спрощено, через зображення з мінімумом тексту.

Таким чином, в майбутньому вбачається, з однієї сторони, подальше зростання рівня технологій, кількості інновацій, використання все більш складних структур в науці, з іншої сторони, максимальне спрощення формулювань і більш часте використання зображень, схематичного донесення інформації, розмиття грані між спеціально-науковим та науково-популярним.

По-третє, посилення ролі громадських лідерів в процесі донесення наукових знань до суспільства. Кириченко В.В. в результаті соціальних досліджень, дійшов висновку, що публічні особи, задають вектор суспільного світосприйняття, вказують на ті елементи простору, які є важливими і які, так чи інакше, пов'язані з конкретною особистістю. Як виявилось, роль науковця є менш вдалою у процесі формування громадського зацікавлення інформаційним контентом і навпаки, роль громадського діяча виявилася найбільш ефективною у цьому процесі [4, с. 11]. Зазначене, на нашу думку, є логічним наслідком поширення соціальних мереж, в яких блогери стають громадськими лідерами, а публічні особи набувають нових важелів впливу на суспільну думку.

Отже, для комплексного дослідження наукової картини світу потрібно враховувати як багатоаспектність вказаної категорії, так і її багаторівневність з точки зору окремої особи, а також особливості і перспективи розвитку, що ґрунтуються на тенденціях в науці, економіці та соціумі.

Література:

1. Кириченко В.В. Наукова концептуалізація моделі становлення картини світу особистості у сучасному інформаційному суспільстві // Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. – К.: Видавництво «Фенікс», 2018 – С.75-94
2. Данильян О.Г. Інформаційна картина світу в контексті перспектив сучасної науки й культури / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань // Інформація і право. – 2013. – № 1. – С.21-28.
3. Данильян О.Г. Інформаційна картина світу як соціокультурна реальність / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань // Гілея : науковий вісник: зб.наук.пр. / Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова, Укр. Акад. наук. – Київ, 2013. – Вип. 70. – С. 573–578.
4. Кириченко В.В. Рольова ідентифікація комунікатора як чинник формування картини світу в інформаційному суспільстві / В.В. Кириченко // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки». – 2018. – № 3 (1). – С. 169-173.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

Кафедра філософії

ФІЛОСОФІЯ І ПРАВО

Тези доповідей
XV Міжнародної наукової конференції
аспірантів та студентів
(23 травня 2019 року)

Харків
«Право»
2019

УДК 340.12

Ф56

Організаційний комітет:

Голова – А. П. Гетьман, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Члени: О. Г. Данильян, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії; С. Б. Жданенко, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії; І. І. Коваленко, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії; Г. В. Коваленко, кандидат юридичних наук, асистент кафедри філософії

Тези друкуються мовою авторів у авторській редакції

Філософія і право : тези доп. XV Міжнар. наук. конф. аспірантів та студентів (23 трав. 2019 р.). – Харків : Право, 2019. – 406 с.

ISBN 978-966-937-721-0

У пропонованій до уваги читачів збірці тез і повідомлень XV Міжнародної наукової конференції аспірантів та студентів «Філософія і право» висвітлюється широке коло як загальнофілософських проблем, так і різноманітних аспектів філософії права. Певна частина матеріалів конференції розвиває і поглиблює філософські уявлення у царині правової онтології, правової антропології, теорії правових цінностей, теорії пізнання права та інституційного виміру права. Деякі напрацювання містять спроби не тільки по-новому підійти до осмислення вже достатньо розробленої проблематики, а й виявляються кроком на шляху пізнання раніше не відрефлектованого шару правової реальності. У цьому сенсі зміст нижченаведених тез засвідчує зацікавленість майбутніх фахівців права у більш глибокому теоретичному освоєнні тих феноменів правової реальності, пізнання яких є умовою розв'язання нагальних практичних завдань правотворчого й правозастосовного характеру в контексті гідного виконання професійної місії у розбудові правової державності в Україні.

УДК 340.12

Адреса редакційної колегії:

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого,
вул. Пушкінська, 77, Харків, 61024, Україна

© Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2019

© Оформлення. Видавництво «Право», 2019

ISBN 978-966-937-721-0